

บทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 สำหรับบัณฑิตไทย

THE ROLE OF TEACHERS IN PROMOTING LEARNING SKILLS IN THE 21ST CENTURY FOR THAI GRADUATES

พวงพยอม ชิดทอง¹ และ ปวีณา โสลิโต²

Puangpayorm Chidthong¹ and Paweena Kosito²

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง

จังหวัดเชียงใหม่ 50300^{1,2}

Chiang Mai Rajabhat University, Chang Puak Road, T. Chang Puak, Mueang District,

Chiang Mai Province 50300^{1,2}

บทคัดย่อ

การรวมกลุ่มความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สังคม วัฒนธรรม การเมือง และการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ทำให้เกิดการแข่งขันในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตที่ซับซ้อน หลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยมีความกังวลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่สามารถดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข หน่วยงานด้านการศึกษาและทุกภาคส่วนได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือ 3R และ 4C (Partnership for 21st Century Skill) 3R ได้แก่ Reading, Writing และ Arithmetic และ 4C ได้แก่ Critical Thinking, Communication Collaboration และ Creativity รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพและทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และการบริหารจัดการด้านการศึกษาแบบใหม่ ซึ่งบุคคลสามารถช่วยสร้างคุณลักษณะดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนได้ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอนในศตวรรษที่ 21 ควรจัดการเรียนรู้โดยฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการกระทำ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ติดต่อหลายช่องทาง ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีรูปแบบการปฏิบัติจริง การสร้างเครือข่ายในการเรียนรู้จากทุกภาคส่วนในสังคม สิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้อาจารย์ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์

² อาจารย์ ดร. ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์

คือ การมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู จะทำให้อาจารย์ดูแลเอาใจใส่ศิษย์ด้วยความรัก และทำหน้าที่ของตนเองอย่างทุ่มเทและอดทนเพื่อให้ลูกศิษย์มีความรู้ความก้าวหน้าและสามารถใช้ชีวิตด้วยสติปัญญา เพื่อการดำรงอยู่อย่างมีความสุขในชีวิตยุคศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ : ทักษะการเรียนรู้, คุณสมบัตินักเรียน

ABSTRACT

Collaboration in economy, education, societies, cultures, politics, and technologies lead to competitions in career and living in many countries, including Thailand. The concern regarding learners' development in terms of characteristics needed to live in the changing world. Educational institutes specify learners' characteristics in 21st century, which are 3R and 4C. 3R include reading, writing, and Arithmetic. 4C consist of critical thinking, communication, collaboration, and creativity, including life skills and career and information and technology skills. These characteristics can be created by teachers and advisors. The teacher in 21st century should employ learning management in several methods, such as, learning by doing. The teacher should provide time slots to meet with learners and follow up learners' progress, a conducive learning atmosphere for the students, organizing learning promoting active learning, building learning networks from different sectors in society. The important aspects to be successful in learning management are teachers' love and faith in teaching profession; therefore, teachers will supervise learners with love and be responsible for their roles to facilitate learners to gain knowledge, and advancement. Finally, learners will be fulfilled with graduate qualifications for 21st century.

KEYWORDS : Learning Skills, Graduate Qualifications.

บทนำ

การสร้างภาคีความร่วมมือทั้งทาง ด้านเศรษฐกิจ สังคมการศึกษา วัฒนธรรม การเมืองหรือความร่วมมือในความมั่นคงด้าน ต่าง ๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการ อพยพเคลื่อนไหวของประชากรระหว่างพลเมือง อย่างหลากหลายเชื้อชาติ นอกจากนั้นการสร้างข้อ ตกลงด้านการค้าและการประกอบอาชีพเสรี ในกลุ่มประเทศที่ทำการตกลงสัญญาต่อกัน ยิ่งทำให้แต่ละประเทศต้องเร่งรัดพัฒนาคุณภาพ ประชากรให้มีสมรรถนะพร้อมทั้งด้านความ รู้และทักษะสำคัญจำเป็นในการประกอบ อาชีพและการดำรงชีวิตให้สามารถอยู่ร่วม และแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้ ดังที่ภาวิข ทองโรจน์ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการ การอุดมศึกษา (กกอ.) (2556, เว็บไซต์) เปิดเผยว่า ข้อมูลเปรียบเทียบดัชนีคุณภาพการศึกษาของ ประเทศสมาชิกทั้งหมด 144 ประเทศทั่วโลก จากรายงานโกลบอล คอมเพทิทีฟริพอร์ท 2014-2015 โดย World Economic Forum-WEF สรุปผลการศึกษาว่า ชีตความสามารถในการ แข่งขันของไทยอยู่เป็นอันดับที่ 31 ของโลก และเป็นอันดับ 3 ของอาเซียน ตามหลังประเทศ สิงคโปร์อยู่อันดับ 2 ของโลกและมาเลเซีย อันดับ 20 ของโลก

สภาพปัจจุบันในยุคคริสต์ศตวรรษ ที่ 21 ซึ่งอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 2001-2100 เรา จะเห็นโดยทั่วไปว่า ประเทศไทยมีแรงงาน และคนต่างชาติหลากหลายอาชีพ ตลอดจนทั้งมี นักศึกษาต่างชาติเข้ามาทำงานและศึกษาต่อ ในประเทศไทย โดยส่วนมากเขาพูดภาษาไทย และเรียนรู้วัฒนธรรมไทยได้อย่างลึกซึ้ง

อีกทั้งบางคนเมื่อจบการศึกษาแล้วยังประกอบ อาชีพหารายได้ต่อในประเทศไทยอีก เมื่อ เหลียวมองรอบตัวก็พบว่าผู้เรียนในประเทศ เพื่อนบ้านของไทยเรา เช่น เวียดนาม พม่า ลาว กัมพูชา มาเลเซีย ต่างก็สามารถพัฒนาทักษะที่ จำเป็นในการดำรงชีวิตได้อย่างรวดเร็ว ผู้เรียน ประเทศเพื่อนบ้านมีความสามารถพูดได้อย่าง น้อยสองหรือสามภาษา การเปลี่ยนแปลงดัง กล่าวมิได้สร้างความกังวลเฉพาะแก่หน่วยงาน ในประเทศไทยเท่านั้น หน่วยงานในประเทศ สหรัฐอเมริกาก็ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว ภาครัฐและธุรกิจเอกชนจึงร่วมกันริเริ่มแนวคิด ในการพัฒนาทักษะของผู้เรียนเรื่อง “ทักษะแห่ง อนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” หรือ เรียกย่อ ๆ ว่า เครือข่าย P21 หรือ 3R และ 4C (Partnership for 21st Century Skills) (สำนักงาน ส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพ เยาวชน, 2555, เว็บไซต์) ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

3 R ได้แก่ Reading (การอ่าน), การเขียน (Writing) และ คณิตศาสตร์ (Arithmetic) และ

4 C (Critical Thinking (การคิดวิเคราะห์) Communication-การสื่อสาร Collaboration (การร่วมมือ) และ Creativity (ความคิด สร้างสรรค์) รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และการบริหารจัดการด้านการศึกษาแบบใหม่

ทำอย่างไร ? ที่จะทำให้บัณฑิต ไทยมีคุณลักษณะหรือทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 คำถามดังกล่าวนับว่าเป็นปัญหา สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาของไทย เพราะ ในสภาพจริงโดยส่วนใหญ่เราต้องยอมรับว่า

ผู้เรียนมีปัญหาการดำรงชีวิตมากมาย ดังที่ วัลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2555 , เว็บไซต์) กล่าวถึงปัญหาของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาว่า มีปัญหาด้านการปรับตัว เรียนไม่เป็น ขาดเป้าหมายในชีวิตและการเรียน แบ่งเวลาไม่เป็น ขาดเพื่อน ทูจริต ติดการพนัน ไม่มีวินัย อารมณ์ร้อน ไม่รู้จักกาลเทศะ ปัญหาด้านความรักและปัญหาด้านอาชญากรรม เป็นต้น

การพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้ผู้เรียนนั้น เป็นหน้าที่ของบิดามารดา หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มียุทธศาสตร์สำคัญมีหน้าที่โดยตรงคือครูหรืออาจารย์ที่จะต้องช่วยเหลือและแนะนำอาจารย์ที่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด คือ อาจารย์ที่ปรึกษา (adviser) ซึ่งหมายถึง อาจารย์ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษากับศิษย์ที่อยู่ในความปกครอง (พจนานุกรมการแปล, 2559 : เว็บไซต์) นอกจากนี้อาจารย์ที่ปรึกษายังมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของนักศึกษา ต้องช่วยเหลือนักศึกษาในการปรับตัวเอง เมื่อเข้ามาสู่สถานศึกษาใหม่ เช่น การปรับตัวกับเพื่อนใหม่ปรับตัวในการเรียน ยิ่งในสถาบันอุดมศึกษานักศึกษาต้องรับผิดชอบตัวเองมากขึ้นเพราะถือว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว ย่อมรับผิดชอบตัวเองได้ บางคนยังคุ้นเคยการเรียนแบบเดิม คือ สมัยการเรียนในระดับมัธยมศึกษา เมื่อเข้ามาเรียนในระดับอุดมศึกษาในระยะแรก จะไม่สามารถปรับตัวได้จะเกิดความคับข้องใจหรือในกรณีการคบเพื่อนใหม่จะต้องเปลี่ยนเพื่อนใหม่ เป็นต้น ทั้งการเรียนและการคบเพื่อน ถ้านักศึกษาได้มีโอกาสปรับตัวให้สามารถดำเนินการด้วยดีเริ่มต้นดี จะทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา อาจารย์ที่

ปรึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยนักศึกษาให้ประสบความสำเร็จในการปรับตัวและช่วยเหลือเมื่อนักศึกษาประสบปัญหา การช่วยให้นักศึกษาเรียนอย่างมีความสุขและจบการศึกษาอย่างมีคุณภาพ คือ เป้าหมายของการทำหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ เทียน ทองแก้ว (2558 , เว็บไซต์) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ดังนี้

1. บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา

ทางวิชาการ อาจารย์ที่ปรึกษา คือ อาจารย์ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาดูแล และรับผิดชอบนักศึกษาที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ การช่วยเหลือและสนับสนุนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักศึกษา เช่น

- (1) การวางแผนการเรียนให้จบการศึกษา ในเวลาที่กำหนดตามหลักสูตร
- (2) ติดตามผลการเรียนของนักศึกษา ให้คำแนะนำในกรณีมีปัญหาการเรียน
- (3) สนับสนุนการเรียนของนักศึกษา ที่มีความสามารถพิเศษให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด
- (4) ทำงานร่วมกับนักศึกษาในการวางแผนการประชุมและกิจกรรมสัมพันธ์ สร้างความคุ้นเคยให้มีความสัมพันธ์ที่ระหว่างนักศึกษา และระหว่างครูกับศิษย์ ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนของนักศึกษา
- (5) ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ นักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเรียนในสถาบัน อุดมศึกษา เช่น การจดบันทึกคำบรรยาย การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง การอ่านตำรา

การเขียนรายงาน การนำเสนอรายงาน แก่ไข
ปัญหาผลการเรียนต่ำ เป็นต้น

2. การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปรับตัว นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาอยู่ในช่วงวัยของการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ส่วนใหญ่จะมีปัญหาเรื่องพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม การคบเพื่อน ค่าใช้จ่าย ความขัดแย้งต่าง ๆ ตัวอย่างดังนี้

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการคบเพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับตัวในการคบเพื่อนใหม่ ต้องระมัดระวังเรื่องยาเสพติด ความประพฤติทางเพศที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

(2) ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิต อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องคอยตรวจสอบดู นักศึกษาบางคนมีปัญหาทางด้านสุขภาพจิตที่เนื่องมาจากปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาเรื่องการเดินทาง ปัญหาเรื่องการปรับตัว เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อสุขภาพจิต ทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงอยู่ และการเรียนในห้องเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาจึงมีบทบาทเหมือนพ่อแม่ที่ต้องคอยดูแลเอาใจใส่ หมั่นคอยสังเกตพฤติกรรมและคอยช่วยเหลือ

(3) ปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย มีค่าใช้จ่ายที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ทั้งในการใช้จ่ายส่วนตัวและการเรียน บางคนมีโทรศัพท์มือถือ และใช้เครื่องสำอางตามแฟชั่น ทำให้มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ถ้าครอบครัวไม่สามารถสนับสนุนได้จะเกิดปัญหา แม้ว่าจะมีกองทุน ICL ให้กู้ยืมหรือทุนอื่น ๆ ก็ตาม ถ้าหากบริหารกิจกรรม บริหารการเงินไม่ดีก็จะก่อให้เกิดปัญหาตามมาได้

(4) ปัญหาความขัดแย้งที่อาจก่อให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งอาจเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ เช่น การรับน้องใหม่ การแย่งชิงคู่รัก การแข่งขันกีฬาระหว่างคณะ ระหว่างสถาบัน เป็นต้น รวมทั้งความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในตัวนักศึกษา จากการไม่สามารถปรับตัวในเรื่องต่าง ๆ ได้ ย่อมเกิดความขัดแย้ง ก่อให้เกิดความเครียด ซึ่งอาจนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าว ทำร้ายเพื่อน ทำร้ายตนเอง เป็นต้น ปัญหาการปรับตัวเป็นปัญหาสำคัญเบื้องต้น ที่นักศึกษาใหม่จะพบในช่วงแรกของการเข้าสู่สถาบันการศึกษาใหม่ถ้าได้รับการช่วยเหลือด้วยดีจากอาจารย์ที่ปรึกษาที่เอาใจใส่ดูแลตั้งแต่ต้น และเมื่ออยู่ในสถานศึกษามานานหลายปีจะมีปัญหาการเรียน การคบเพื่อนและค่าใช้จ่าย ฯลฯ โดยเฉพาะบางคนที่มีปัญหากระทบหลายด้านจากการเงิน ทางบ้าน เพื่อนฝูง จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต สมาธิและการเรียน ซึ่งจะทำให้มีสุขภาพจิตที่ไม่ดีมากขึ้น เพราะอาจต้องออกจากสถาบันการศึกษาด้วยเหตุผลว่าสอบตก

3. การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ สถาบันการศึกษาต้องการให้นักศึกษามีบุคลิกภาพที่ดีทั้งในสถาบันการศึกษา และเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว บุคลิกภาพของนักศึกษา หมายถึง ลักษณะโดยรวมของนักศึกษาที่แสดงหรือกระทำให้ปรากฏ เช่น การเดิน การพูดจา การแต่งกาย กิริยามารยาท การมองเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ฯลฯ กระบวนการจัดกิจกรรมในสถาบันการศึกษา ต้องการให้นักศึกษามีบุคลิกภาพที่ดี จึงมีกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพหลายลักษณะ ในรูปกิจกรรมทางวิชาการ เช่น การสาธิต การ

วางแผนเกี่ยวกับการพูด การวางตัว การนำเสนอข้อมูล การแต่งกาย เป็นต้น เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจและนำมาปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเอง ซึ่งรวมถึงความประพฤติและการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เช่น การเคารพรุ่นพี่ เคารพครูอาจารย์ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสถาบันการศึกษา เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิผู้อื่น ซื่อสัตย์และตรงต่อเวลา เป็นต้น

จากบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาข้างต้น จะเห็นได้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวในด้านการเรียน ด้านการมีอาชีพ การมีทักษะชีวิตและการพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและปัญหาที่เผชิญ แต่ในขณะเดียวกันก็มีคำถามว่าจะทำอย่างไรที่จะให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจยินยอมและมาพบอาจารย์เพื่อขอรับคำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาชีวิต ในเรื่องนี้ วลัย เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2555, เว็บไซต์) กล่าวว่าอาจารย์ที่ปรึกษาควรเรียนรู้ธรรมชาติของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาก่อนว่า วัยนี้ผู้เรียนจะมีลักษณะ มีศักยภาพทางสมอง พัฒนาถึงขีดสูงสุด ร่างกายเปลี่ยนแปลง มีอุดมการณ์ ไวต่อความรู้สึก อารมณ์ร้อน รักเพื่อน ไม่รอบคอบ ชอบอิสระ ขาดความมั่นใจ ต่อต้านอำนาจและมีลักษณะพฤติกรรมแข็งกร้าว ดังนั้นอาจารย์ควรจะมีท่าทีการแสดงออกและการพูดคุยกับผู้เรียนในลักษณะแบบกัลยาณมิตร โดยให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในการปรับสภาพจิตใจ เจตนคติและเป้าหมาย ช่วยวางแผนทางสู่ความสำเร็จในการเรียน ช่วย

ให้เข้าใจชีวิตของนิสิตนักศึกษาเอง ช่วยเตรียมพร้อมเพื่อชีวิตอนาคต ช่วยพัฒนา สติปัญญา คุณธรรม บุคลิกภาพ ซึ่งการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวของอาจารย์ที่ปรึกษากัลยาณมิตรจะบรรลุผลควรมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. จำนวนนักศึกษาในความดูแลไม่ควรเกิน 30 คน
2. มีระบบการให้คำปรึกษาชัดเจน
3. ช่องทางสื่อสารกับนักศึกษาหลายรูปแบบ
4. เก็บข้อมูล วิเคราะห์ เพื่อช่วยนักศึกษาได้ตรง
5. มีกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน
6. มีสรุปผลการพัฒนานักศึกษา

จากการนำเสนอบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคคลหนึ่งที่ใกล้ชิดและมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเป็นผู้เรียนที่มีทักษะแห่งอนาคตใหม่ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปแล้วนั้น ยังมีบทบาทของอาจารย์ผู้สอนอีกบุคคลหนึ่งซึ่งเป็นผู้ที่สามารถช่วยโน้มน้าว ฝึกฝนและขัดเกลาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ 3 R ได้แก่ Reading (การอ่าน), Writing (การเขียน) และ Arithmetic (คณิตศาสตร์) และ 4 C ได้แก่ Critical Thinking (การคิดวิเคราะห์), Communication (การสื่อสาร) Collaboration (การร่วมมือ) และ Creativity (ความคิดสร้างสรรค์) รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี การบริหารจัดการด้านการศึกษาแบบใหม่

ซึ่งในเรื่องบทบาทและหน้าที่ของครูผู้สอนที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นี้ วิจารณ์ พานิช (2555, เว็บไซต์)

กล่าวว่า ครูแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องช่วยแก้ไข ความรู้ผิด ๆ ของนักเรียน โดยครูต้องฝึกใจ 2 ประการ คือ (1) ฝึกใจไม่บอกสาระความรู้ แก่ศิษย์ และ (2) ฝึกใจทำหน้าที่ที่ไม่เคยทำ คือ หน้าที่ช่วยศิษย์ปลดความรู้ผิด ๆ ออกจากตัว และเมื่อสังเกตจะพบว่าในการทำหน้าที่ ทั้งสองอย่างนี้ ครูไม่ใช่ผู้ลงมือทำ ผู้ลงมือ ทำคือตัวเด็กเอง ครูเป็นเพียงผู้ช่วย หรือ “คุณอำนวย” แต่ถ้าครูไม่ทำหน้าที่นี้ ศิษย์ ก็จะไม่สามารถเรียนสิ่งใหม่ (Learn) ตาม ข้อ 1 และเลิกเชื่อสิ่งเก่า (Delearn) ตามข้อ 2 ได้ แต่เมื่อครูทำหน้าที่ดังกล่าว ศิษย์ก็จะได้ทักษะ แห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญ คือ Learning Skills และ Delearning Skills ไปพร้อมกัน นอกจากนี้ วิจารณ์ พานิช (2555, เว็บไซต์) ได้เสนอรูปแบบ การเรียนรู้ในห้องเรียนว่าควรเปลี่ยนจากการ ถ่ายทอดหรือบอกความรู้ (ซึ่งสมัยก่อนการ เรียนรู้จะมีลักษณะคือครูบอกให้เขียนตาม แม้ตอนเรียนมหาวิทยาลัยก็ยังเป็นการบรรยาย แล้วให้ผู้เรียนบันทึก) มาเป็นเรียนโดยผู้เรียน ทำกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจขึ้น ในสมองและจิตใจของตนและห้องเรียนก็ต้อง เปลี่ยนจากห้องเรียนที่มีครูสอนหน้าชั้นเรียน มาเป็นห้องเรียนที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมเป็นทีม ดังนั้นการออกแบบก่อสร้าง ห้องเรียนจึงต้องเปลี่ยนไปจากออกแบบ ห้องเรียน (classroom) เป็นออกแบบห้องทำงาน หรือห้องพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้ (studio) เพราะเวลานี้ผู้เรียนต้องเรียนโดยการทำงาน หรือเรียนโดยลงมือทำ

สำหรับการนี้ตัวอย่างหนึ่งของ บทบาทหน้าที่ในการเป็นอาจารย์ผู้สอนที่ส่ง

เสริมคุณลักษณะผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้เขียนรู้สึกประทับใจคือ การจัดการเรียนรู้ของ กานดา รุณณะพงศา สายแก้ว (2558, เว็บไซต์) ที่เล่าประสบการณ์ใน การเป็นครูของตนเองว่า “การเป็นครูที่ดีไม่ใช่ เรื่องง่าย ไม่ใช่เพียงแค่มีความรู้ก็เป็นครูที่ดีได้ แต่ต้องรู้จักวิธีถ่ายทอด ไม่พูดเร็วเกินไป พยายามเข้าใจนักศึกษาที่เราสอนว่าเขามีความ รู้และทักษะพื้นฐานอย่างไร ควรจะสอนอย่างไร ผู้เรียนจึงจะเข้าใจ อดทนกับการตรวจงาน ตรวจข้อสอบ และให้คำแนะนำกับนักศึกษา นับร้อยคน พยายามเข้าใจและให้อภัยนักศึกษา เมื่อเขาอาจจะไม่ตั้งใจเรียนหรือป่วนงานเยอะ พยายามอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจว่าการให้ นักศึกษาฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการและทำ โครงการจะช่วยพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ ด้วยตนเองและการแก้ปัญหาด้วยตนเองของ นักศึกษา พยายามตอบคำถามทุกคำถามที่ ผู้เรียนสงสัยหรือไม่เข้าใจ นอกจากจะใช้สไลด์ แบบฝึกหัด โจทย์และข้อสอบเป็นภาษาอังกฤษ แล้ว พยายามพูดภาษาอังกฤษและถามเป็น ภาษาอังกฤษในห้องเรียนเพื่อช่วยฝึกนักศึกษา ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ในการเป็นครู โอทีก็พยายามขยันพัฒนาให้ทันกับเทคโนโลยี ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แบบฝึกหัดห้อง ปฏิบัติการหรือโจทย์ที่เคยให้นักศึกษาปีที่แล้ว อาจจะใช้ไม่ได้แล้วหรือไม่เหมาะสมแล้วกับปีนี้ ก่อนที่จะให้นักศึกษาทำอะไร ครูก็ต้องทำให้ดู เป็นตัวอย่างก่อน และแนะนำวิธีการทำ แต่ไม่ ต้องบอกหมด เพื่อให้ นักศึกษาฝึกคิดและฝึก แก้ปัญหาเองด้วย พยายามเรียนรู้เทคโนโลยี ใหม่โดยใช้เวลาน้อยที่สุด เพราะมีงานอย่างอื่น

เยอะมากโดยเฉพาะเมื่อเป็นทั้งผู้บริหารและผู้จัดการดูแลการพัฒนาซอฟต์แวร์หลายตัวที่มีการประชุมทุกวันและเป็นแม่ที่ลูกให้อ่านหนังสือให้ฟังทุกวัน ซึ่งในศตวรรษที่ 21 ที่มีการแข่งขันเชิงความรู้และความคิดกันสูง การเป็นครูที่ดีในศตวรรษที่ 21 น่าจะยากไม่แพ้อาชีพใด ๆ เพราะจะต้องตอบใจหย่ว่าจะอย่างไรให้นักศึกษามีทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ขณะที่นักศึกษาน้อยลง คิดน้อยลง ทำอะไรเองน้อยลง เพราะมีอุปกรณ์ โมบายที่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตที่ทำให้นักศึกษาเพลินเพลิดกับเพลง วิดีโอหรือโซเชียลมีเดีย การสอนในห้องจึงปรับเปลี่ยนในลักษณะเป็นการสอนไปถามไป เพื่อให้นักศึกษาฝึกคิด การสื่อสารก็จึงใช้เฟซบุ๊ก ที่นักศึกษาจำนวนมากชอบใช้เพื่อเล่นเกม แต่เราก็อยากให้นักศึกษาใช้เฟซบุ๊กเพื่อการเรียนรู้ด้วย และทุกวิชาที่สอนจะมีกลุ่มเฟซบุ๊กเพื่อใช้ในการสื่อสารกับนักศึกษา อยากจะฝึกให้นักศึกษาทำงานร่วมกับผู้อื่น จึงให้มอบงานโครงการที่จะต้องทำเป็นกลุ่ม ซึ่งต้องมีการแบ่งงานกันและการสื่อสารกัน นอกจากนี้ส่งเสริมให้นักศึกษาช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ร่วมกัน มีการให้นักศึกษาโหวต student of the month เพื่อยกย่อง ชมเชยและขอบคุณ นักศึกษาที่เก่งและช่วยเหลือตอบคำถามเพื่อนในการทำกิจกรรมในห้องปฏิบัติการ รู้สึกภูมิใจเสมอเมื่อลูกศิษย์ บอกว่าเขาได้ความรู้และทำอะไรเป็นหลังจากที่เขาเรียนรู้กับเรา รู้สึกดีใจเสมอเมื่อลูกศิษย์บอกว่า เขาจะนำความรู้เพื่อทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นและประเทศชาติ หรือเขาอยากจะทำให้ครูภูมิใจในตัวเขา นับ

ตั้งแต่วันที่ปฏิเสธอาจารย์ที่ปรึกษาสมัยที่ไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอกที่อเมริกาซึ่งท่านแจ้งว่ามีบริษัทใหญ่สนใจจะรับเข้าทำงานหลังจบไปว่าจะกลับมาเป็นครูสอนที่เมืองไทย จนถึงวันนี้ไม่เคยคิดเสียที่พูดเช่นนั้น และรู้สึกภูมิใจและดีใจที่ได้เป็นครู มีความสุขที่ได้เป็นครู”

นอกจากกรณีตัวอย่างในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ข้างต้นแล้วยังมีข้อค้นพบซึ่งอาจารย์สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้สำหรับส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้โดยเอกชัย พุทธสอน (2557) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่และเพื่อเสนอแนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสอบถามตามวิธีวิจัยแบบเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 คน แล้วนำมาสรุปการได้ฉันทามติจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและนำเสนอแนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่โดยการตรวจสอบและประเมินผลแนวโน้มจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ได้แก่ (1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม คือ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (2) ทักษะสารสนเทศ สื่อและ

เทคโนโลยี คือ มีทักษะการรู้ การใช้และการจัดการด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศให้เท่าทันอยู่เสมอ (3) ทักษะชีวิตและการทำงาน คือ มีทักษะในการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

2) แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ ได้แก่ (1) แนวโน้มด้านหลักการและนโยบายคือ เน้นการเรียนรู้อยู่บนพื้นฐานของการศึกษาผู้ใหญ่ (2) แนวโน้มด้านคุณลักษณะทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตการทำงาน (3) แนวโน้มด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ คือ การส่งเสริมรูปแบบการปฏิบัติจริงและ (4) แนวโน้มด้านการสนับสนุนและส่งเสริม คือ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้จากทุกภาคส่วนในสังคม ตัวอย่างงานวิจัยที่น่าสนใจอีกเรื่องของ อริสรา สะอาดนาถ (2557 : เว็บไซต์) คือ ทักษะจากการจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรณีศึกษารายวิชาการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรม วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะที่ผู้เรียนได้รับจากการจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยใช้การวิจัยในชั้นเรียนและเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่มกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไปที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมในภาคการศึกษา 2556 จำนวน

7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน และแบบทดสอบวัดทักษะความรู้ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการการเรียนรู้ในรายวิชา ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านทักษะต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะสาระวิชาหลักและระบบสนับสนุน การเรียนรู้ที่จำเป็นมากที่สุดคือ บรรยายภาคการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้คือ ควรมีการเสริมทักษะชีวิตในเรื่องการจัดการเวลา และทักษะอาชีพจากผู้เชี่ยวชาญในสายงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ซึ่งจากผลงานวิจัยทั้งสองเรื่อง จะเห็นได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ บทบาทของอาจารย์ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีรูปแบบการปฏิบัติจริง การสร้างเครือข่ายในการเรียนรู้จากทุกภาคส่วนในสังคม

จากที่นำเสนอแนวคิดไปข้างต้น จะพบว่า ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาจะมีธรรมชาติของพัฒนาการคือเป็นคนที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาสูงสุด แต่ยังไม่รอบคอบนักเพราะยังขาดประสบการณ์ที่หลากหลาย มีอารมณ์ร้อน ขาดการตั้งเป้าหมายในชีวิต การที่ครูอาจารย์จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างเหมาะสมในศตวรรษที่ 21 คือมีลักษณะ 3 R ได้แก่ Reading (การอ่าน), Writing (การเขียน) และ Arithmetic (คณิตศาสตร์) และ 4 C ได้แก่ Critical Thinking (การคิดวิเคราะห์), Communication (การสื่อสาร)

Collaboration (การร่วมมือ) และ Creativity (ความคิดสร้างสรรค์) รวมถึงทักษะชีวิต และอาชีพและทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และการบริหารจัดการด้านการศึกษาแบบใหม่นั้น บุคคลที่เป็นครูอาจารย์ ต้องมีบทบาททั้งการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดี โดยมีหน้าที่ให้คำปรึกษา ดูแล รับผิดชอบ นักศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้การช่วยเหลือ และสนับสนุนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา และมีบทบาทในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ ด้านการปรับตัว ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน ซึ่งการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างกัลยาณมิตรจะช่วยให้ผู้เรียนมีความไว้วางใจที่จะเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาเมื่อไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง เพื่อให้การทำงานให้คำปรึกษาบรรลุผล ควรจัดระบบการให้คำปรึกษาโดยจำนวนนักศึกษาในความดูแลไม่ควรเกิน 30 คน และมีระบบการให้คำปรึกษาชัดเจน มีช่องทางสื่อสารกับนักศึกษาหลายรูปแบบ มีการเก็บข้อมูลวิเคราะห์เพื่อช่วยนักศึกษาได้ตรง มีกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน และควรมีการสรุปผลการพัฒนานักศึกษาด้วย นอกจากอาจารย์ที่ปรึกษา

แล้ว ยังมีบุคคลอีกคนหนึ่งที่มีความสำคัญในการส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือ อาจารย์ผู้สอน ซึ่งอาจารย์ผู้สอนควรเปลี่ยนบทบาทการสอนจากที่เคยบอกให้จดจำเพียงอย่างเดียว มาเป็นฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการกระทำหรือฝึกปฏิบัติทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ การเรียนรู้การฝึกทักษะการคิดโดยวิธีการกระตุ้นด้วยคำถาม การฝึกให้ทดลอง การให้ฝึกทำโครงการ การฝึกทักษะทางภาษาต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ติดต่อหลายช่องทาง การมีการติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของศิษย์ และสิ่งสำคัญที่สุดอีกประการหนึ่งที่จะทำให้ครูหรืออาจารย์ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ คือ การที่อาจารย์มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู จะทำให้อาจารย์ดูแลเอาใจใส่ศิษย์ด้วยความรักและทำหน้าที่ของตนเองอย่างทุ่มเท ถึงแม้ว่าจะเหน็ดเหนื่อยเพียงไหน ก็อดทนเพื่อให้ลูกศิษย์มีความรู้ความก้าวหน้า และสามารถใช้ชีวิตด้วยสติปัญญาเพื่อการดำรงอยู่อย่างมีความสุขในชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว. (2558). *ทักษะของครูในศตวรรษที่ 21*. สืบค้น 18 ตุลาคม 2559 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/517836>
- เทือน ทองแก้ว. (2558). *หลักคิดในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ*. สืบค้น 1 ตุลาคม 2559 จาก <http://www.pantown.com>
- พจนานุกรมการแปล. (2559). *อาจารย์ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษากับศิษย์ที่อยู่ในความปกครอง*. สืบค้น 3 ตุลาคม 2559 จาก <http://th.w3dictionary.org/index.php>
- ภาวิช ทองโรจน์. (2556). *WEF จัดอันดับคุณภาพการศึกษาไทย*. จาก <https://news.mthai.com/generalnews/267569.html>. (สืบค้นเมื่อวันพุธที่ 12 กรกฎาคม 2560)
- วิจารณ์ พานิช. (2557). *ครูแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องช่วยแก้ไขความรู้อึด ๆ ของนักเรียน*. สืบค้น 19 ตุลาคม 2559 จาก <http://lripsm.wixsite.com/21st>
- วิจารณ์ พานิช. (2557). *อาคารเรียนและห้องเรียนในศตวรรษที่ 21*. สืบค้น 3 ตุลาคม 2559 จาก <http://lripsm.wixsite.com/21st/-21>
- วัลภา เทพหัสติน ณ อยุธยา. (2555). *อาจารย์ที่ปรึกษากัลยาณมิตร*. สืบค้น 30 กันยายน 2559 จาก www.dpu.ac.th/acda/page.php?id=6789
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2555). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ อย่างไร ?*. สืบค้น 19 ตุลาคม 2559 จาก <http://www.qif.or.th/Home/Contents/417>
- อริสรา สะอาดนาถ. (2557). *ทักษะจากการจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรณีศึกษารายวิชาการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรม*. สืบค้น 10 มกราคม 2560 จาก https://www.researchgate.net/.../277143088_thaksacakkarcadkarkarreiynrunistwrrsthi_21_khnawithya_karcadkar_...
- เอกชัย พุทธสอน. (2557). *แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่*. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 9, 4, pp. 93 – 106. สืบค้น 10 มกราคม 2560 จาก <https://www.edu.chula.ac.th/ojed>

